

Hrvatski skladatelji obljetničari 2023. (2)

Martina Krajnović
III. gimnazija Zagreb

Županijsko stručno vijeće nastavnika Glazbene umjetnosti srednjih škola
Zagrebačke, Krapinsko-zagorske, Karlovačke županije i Grada Zagreba; 7. 11. 2023.

Božidar Kunc (1903. – 1964.)

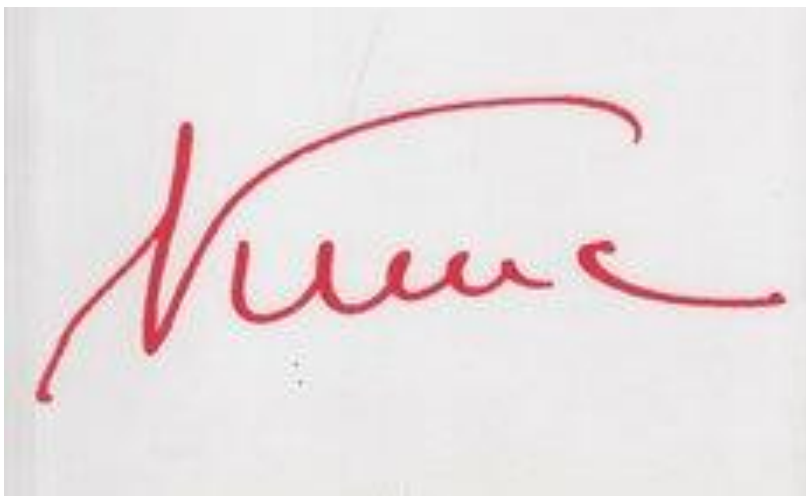
Ivo Lhotka Kalinski (1913. – 1987.)

Ljubo Stipišić Delmata (1938. – 2011.)

Božidar Kunc

(Zagreb, 1903. – Detroit, SAD, 1964.)

- skladatelj, pijanist i pedagog

A close-up photograph of a handwritten signature in red ink. The signature is highly stylized and cursive, appearing to read 'Kunc'.

Životopis

- rođen 18. lipnja 1903. u Zagrebu, otac Rudolf, amaterski glazbenik (violončelo i pjevanje), potiče ga na bavljenje glazbom
- od 9. godine klavir uči privatno; 1920 – 1921. u klasi Antonije Geiger-Eichhorn u školi HGZ-a
- 1922. maturirao; 1926. absolvirao na Pravnom fakultetu
- 1925. diplomirao klavir na MA u klasi Svetislava Stančića
- 1927. diplomirao kompoziciju u klasi Blagoja Berse
- 1928. - 1941. predaje klavir u srednjoj školi Muzičke akademije
- od 1941. kao docent i kasnije, kao izvanredni profesor vodi Operni studio i korepeticiju na MA
- od 1951. do kraja života djeluje u SAD, napose kao vrsni glasovirski pratilac sestre Zinke
- umire od srčanoga udara 1. travnja 1964. u Detroitu, nakon koncerta Detroitškog simfonijskog orkestra na kojemu je sudjelovao u izvedbi vlastitoga Glasovirskog koncerta u h-molu

Glazbena djelatnost

- pijanizam, skladateljski i pedagoški rad
- počeo skladati od dvanaest godina, od osamnaest sustavno i u kontinuitetu
- nakon diplome (1927.) započinje bogata skladateljska i koncertantna karijera
- 1927. koncert ZF posvećen njegovim djelima (*Idila*, kantata *Na Nilu*, *Sonata za violončelo i glasovir*)
- 1928. za svoj violinski koncert dobiva prestižnu međunarodnu Nagradu Zlatko Baloković
- 30-ih godina međunarodni uspjesi i izvedbe Kunčevih djela na europskim festivalima i koncertima (Dresden, Karlovy Váry, Frankfurt, Prag)
- pijanistički virtuoz i priznati interpret klavirske literature 19. st. i prve polovice 20. st. (posebice F. Chopina, C. Debussyja, F. Liszta, M. Ravela, M. de Falle, S. Rahmanjinova, A. Skrjabina)
- promicatelj klavirskih djela hrvatskih skladatelja (izvedbe i praizvedbe skladbi Berse, Cipre, Lhotke, Matza, Papandopula, Širole...), zaslužan za njihovu afirmaciju između dva rata
- kao korepetitor – vrsni poznavatelj pjevačke tehnike → utjecaj na razvoj mnogih pjevača (Z. Kunc, D. Martinis, M. Radev, N. Puttar-Gold, J. Gostič, V. Ruždjak...)

- dvije prekretnice: Drugi svjetski rat i odlazak u SAD 1951.
- Amerika: nesiguran status glazbenika → raznolika djelatnost
- koncertne turneje sa sestrom Zinkom (njih preko 50), kada izvodi i vlastite skladbe
- stalni je njezin korepetitor za vrijeme angažmana u Metropolitan operi
- korepetira i prati pjevače na nastupima
- svira u orkestru Metropolitan opere (čelesta, triangel)
- korepetira u baletnoj školi Mije Čorak Slavenske u New Yorku
- u SAD-u i Kanadi glazbena je djelatnost uglavnom u sjeni slavne sestre, znamenite operne pjevačice Zinke Kunc Milanov

Glazbeno-stilske odrednice stvaralaštva

glazbeni opus s
prevladavajućim
impresionističkim obilježjima,
programnost →

najistaknutija je zvučnorna
boja utemeljena na
harmonijskoj i melodijskoj
građi →

uporaba cjelotonskoga i
kromatskog niza,
gibljiva melodija bogata
melizmima,
slobodan ritam – dojam
improvizacije

utjecaj kasnoga romantizma –
harmonijski izraz →

disonance bez razrješenja,
alterirani akordi,
modulacije u udaljene
tonalitete →

prošireni tonalitetni okvir,
osobito na planu harmonije

povremeno odjeci i stilizacija
folklora, kao dio ugođaja

utjecaj neoklasicizma u
oblikovnoj strukturi

američkom razdoblje: dodiri
ekspresionizma

Najpoznatija djela

- skladao više od 200 djela, uključujući pojedinačne skladbe u ciklusima
- samo 75 označio brojem opusa
- najznačajnija djela ostvario u glasovirskoj i vokalnoj glazbi

Glasovirske skladbe:

- četiri sonate
- ciklusi minijatura (*U polju, Mlado lišće, Šest bagatela, Odjeci djetinjstva, In Retrospect*)
- jednostavačne skladbe (impromptui, romanse, preludiji)

Vokalna glazba:

- četrdesetak solopjesama uz glasovir (uz orkestar), na tekstove hrvatskih (*Zima*, A. B. Šimić; *Smrt karnevala*, M. Krleža), engleskih i američkih pjesnika, supruge De Elde (*De Elda's Love Songs*) te narodne pjesme

Komorna glazba:

- za tradicionalne sastave (klavirski trio, kvartet i kvintet) i klasične višestavačne oblike
- za neuobičajene sastave (*Elevation* za trublju i orgulje, *From a Liliput Ball* za flautu, violu i celestu) i slobodnije oblike

Orkestralna djela: redovito jednostavačna (izuzev *Simfonije u A-duru*), *Romantična simfonija*; *Svečana uvertira*

Koncertantne skladbe, najistaknutije: *Glasovirski koncert u h-molu*; *II. koncert za violinu i orkestar*;

Koncert za violončelo i orkestar; *Koncert za klavir i gudački orkestar*

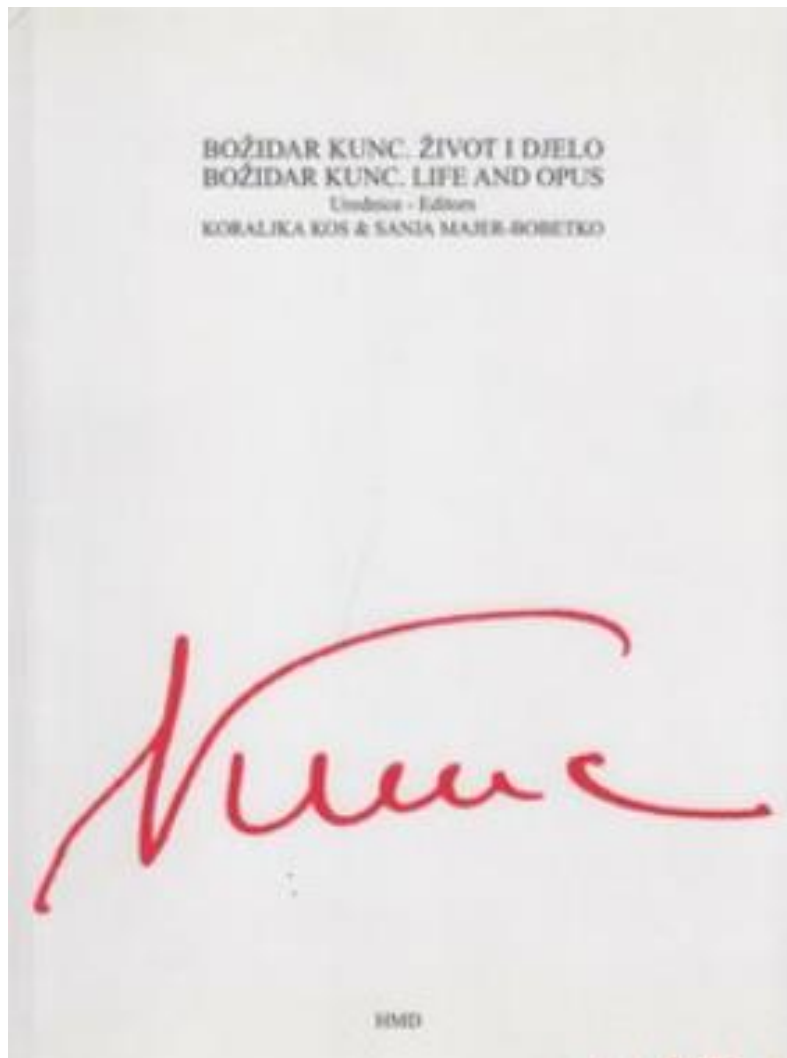
Božidar Kunc: Šest Bagatela Op. 44: 2. Druga Bagatela · Ljubo Gašparović

Božidar Kunc: The Daffodils, Op. 52: [The World Is Empty](#) · Renata Pokupić · Đorđe Stanetti

Izvori (izbor)

- skladateljska i osobna ostavština pohranjena je u knjižnici HGZ, manjim dijelom kod kćeri u New Yorku
- Z. Weber: *Impresionizam u hrvatskoj glazbi: recepcija glazbe Claudea Debussyja u Hrvatskoj 1918.-1940.*, Matica hrvatska, Zagreb, 1995.
- znanstveni skupovi o Božidaru Kuncu:
 - 1984. na Osorskim glazbenim večerima
 - 2003. u Zagrebu, gdje je 2007. tiskan i zbornik: *Božidar Kunc (1903.-1964). Život i djelo*. Radovi s muzikološkog skupa održanog u Zagrebu, 20-22. studenoga 2003. /urednice K. Kos, S. Majer-Bobetko

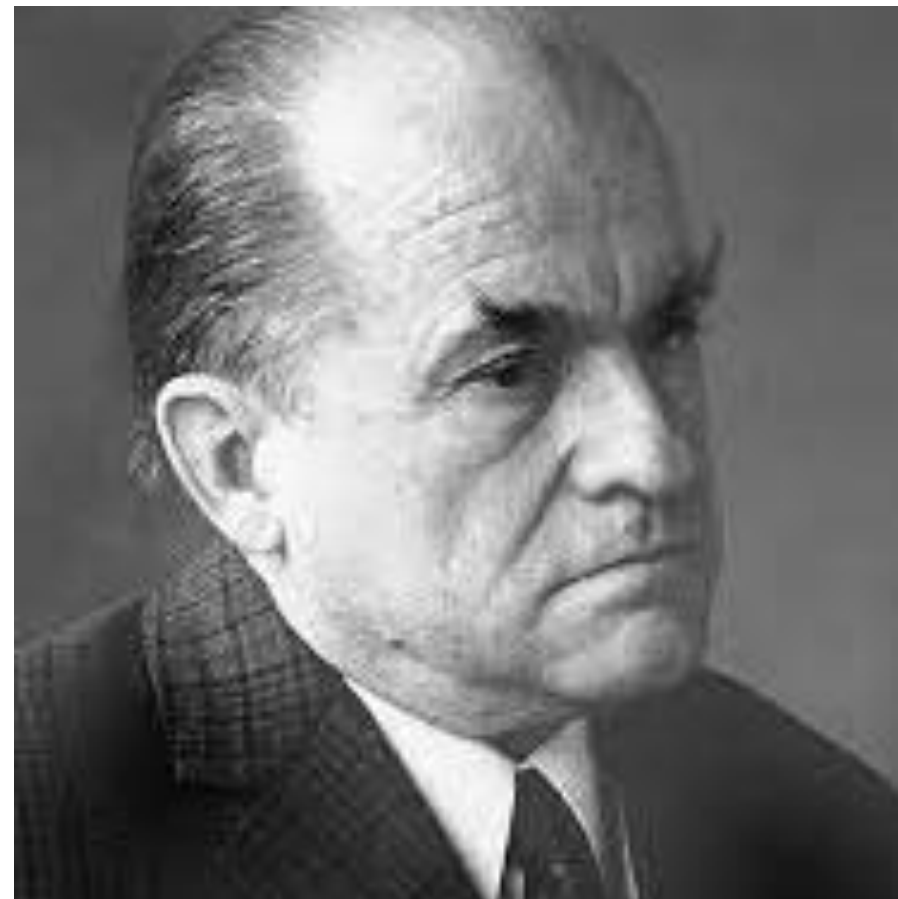
Glazbena periodika:

- izvorni znanstveni i stručni radovi o B. Kuncu objavljeni u časopisu Sveta Cecilija (J. Andreis), *Arti musices* (K. Kos, G. Doliner), *Cantus* (M. Bergamo), *Hrvatsko slovo* (J. Martinčević, D. Komanov), *Kulturna baština* (M. Škunca), *Tonovi* (T. Jurkić Sviben)...

Ivo Lhotka-Kalinski

(Zagreb, 1913. – Zagreb, 1987.)

- skladatelj i pjevački pedagog

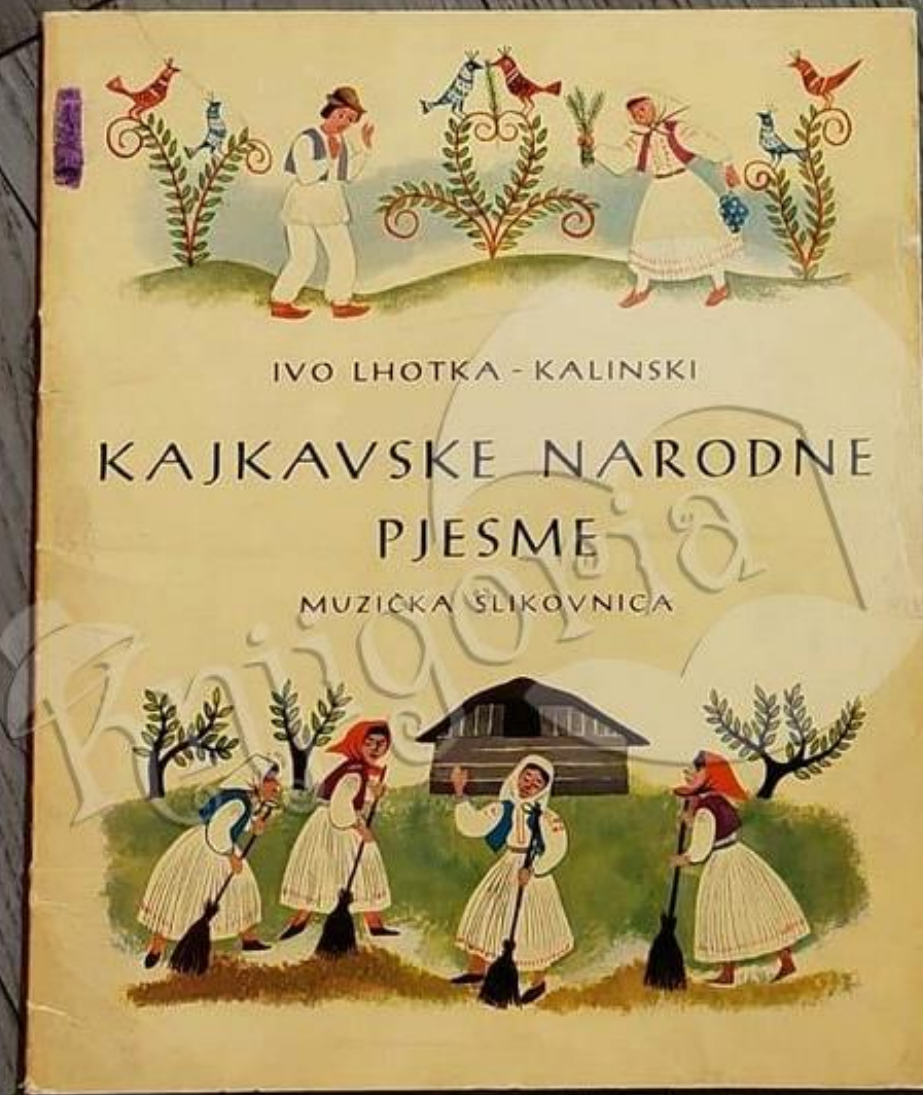

Životopis

- 1937. diplomirao kompoziciju kod F. Dugana i solo pjevanje kod L. Vrbanića na Muzičkoj akademiji u Zagrebu
- 1938. – 1939. u kompoziciji kod Ildebranda Pizzettija u Rimu
- od 1939. gimnazijski profesor glazbe u Zagrebu i Splitu
- 1948–51. ravnatelj Državne srednje glazbene škole u Splitu
- 1951. do umirovljenja 1981. profesor pjevanja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu
- 1967. – 1979. predstojnik Odsjeka za solo pjevanje
- objavio priručnike *Tehnika pjevanja* (1940.) i *Umjetnost pjevanja* (1953.)
- priredio više notnih izdanja drugih skladatelja (V. Lisinski, W. A. Mozart, F. Lhotka, G. F. Händel)
- kao pedagog odgojio mnoge pjevače, među kojima su Z. Žabčić, M. Bohanec, F. Petrušanec, H. Matić
- ostavština se čuva kod sina (Bojan Lhotka, violončelist); u HDA i NSK u Zagrebu

Glazbeno-stilske odrednice stvaralaštva

- početak: sklada na temeljima klasicističke tradicije s elementima romantizma, sklonost programnoj glazbi
- kasnije – nadahnuće hrvatskom tradicijskom glazbom, stilizirani folklor, neonacionalni stil
- 1950-ih i 1960-ih sklada atonalitetna djela u dodekafoniji i serijalnoj tehnici
- skladao orkestralna, komorna, glasovirska, vokalna, vokalno-instrumentalna i scenska djela, filmsku glazbu
- najznačajnija pripadaju vokalnoj i scenskoj glazbi; „majstor instrumentacije”

Najpoznatija djela

Orkestralna: simfonijske pjesme *Rimske impresije*; *Zemlja i Jutro*; orkestralna suita *Komendrijaši* na Krležine tekstove

Komorna: *Dva stavka za gudački kvartet.*; *Četiri epitafa*; *Dijalozi, za flautu i klarinet*

Klavirske skladbe (za djecu): *Stari dalmatinski plesovi*, *Međimurje malo*, *Dva plesa na motive iz Istre i Hrvatskog primorja*, *Lepo moje Zagorje*

Scenska

- **opere:** *Pomet, meštar od ženidbe*, komična opera prema *Dundi Maroju* M. Držića; historijska opera *Matija Gubec*;

četiri komične opere na tekstove komediografa B. Nušića: *Analfabeta*; prva hrvatska TV opera *Putovanje*; *Dugme i Vlast*;
operna jednočinka *Svijetleći grad*, glazbena farsa zatočenika apsurdna

- **baleti:** *Plesači*; *Legenda o pjesmi*

Vokalno–instrumentalna i vokalna: kantata *Hrvatska kronika* na tekst *Ljetopisa popa Dukljanina* iz XII. stoljeća;

kantata *Kerempuhova pesem*

Tri pjesme Mate Balote za glas i komorni sastav;

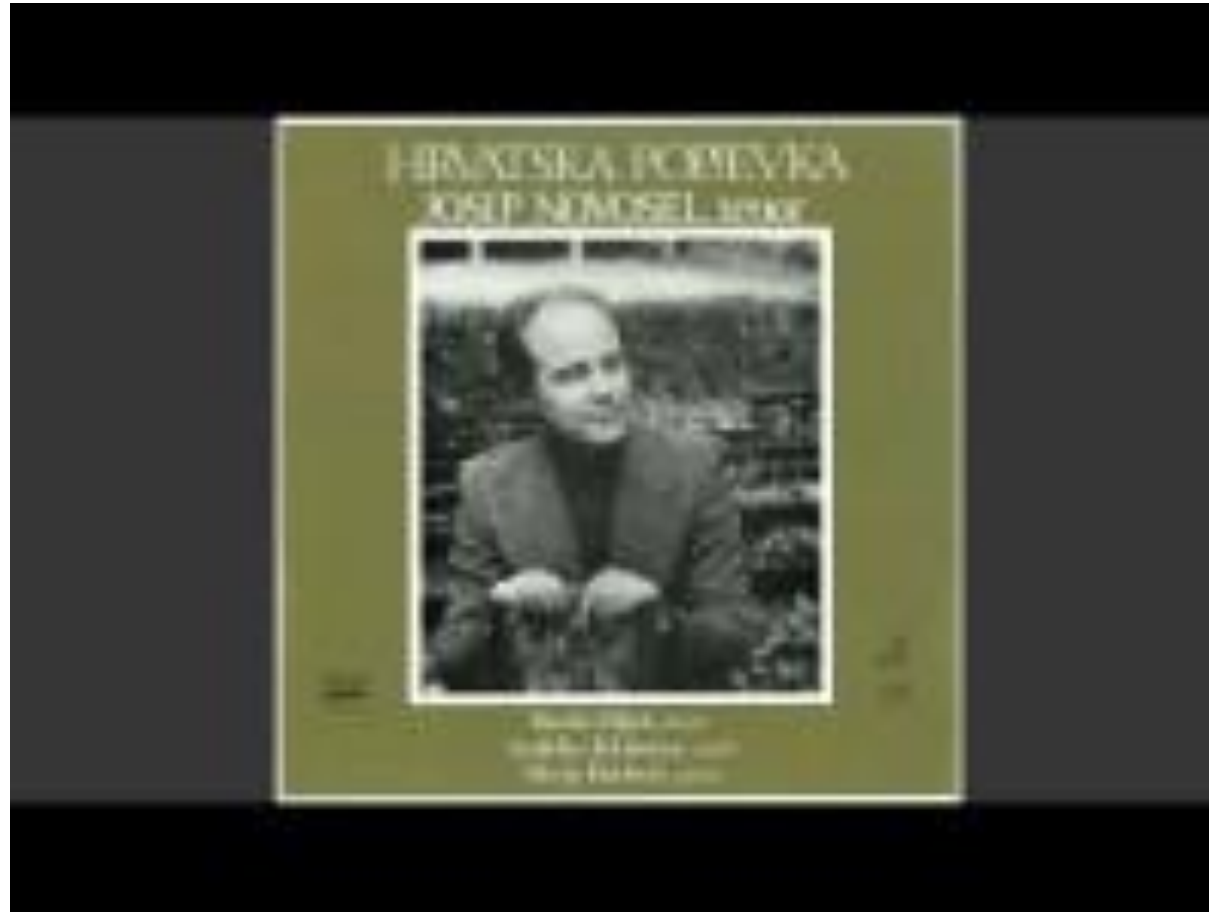
vokalni ciklusi na tekst T. Ujevića *Ojađena svirala* i *Tražnja*

ciklus *Balade Petrice Kerempuha* za glas i glasovir ili orkestar

solopjesme na stihove D. Domjanića, I. G. Kovačića, D. Cesarića, D. Tadijanovića

- brojne obrade narodnih napjeva za različite sastave (zbirke skladbi za zborove)

Ivo Lhotka Kalinski - D. Domjanić: [Roža](#) • Josip Novosel

Ivo Lhotka Kalinski: *Svijetleći grad*, HNK I. pl Zajc 2013.; isječak arije (N. Antoniazzo)

Izvori (izbor)

- *K. Kovačević*: Hrvatski kompozitori i njihova djela. Zagreb 1960.
Isti: Muzičko stvaralaštvo u Hrvatskoj 1945–1965. Zagreb 1966.
- *V. Župančić-Ruba*: Vokalna lirika Ive Lhotka-Kalinskoga (diplomski rad). Muzička akademija u Zagrebu, 1974.
- *T. Čunko*: Hrvatska glazba i Hrvatski radio. Zagreb 2012.
- *K. Kos*: Pluralizam stilova i tehnika u solo pjesmi Ive Lhotke Kalinskoga. U: Nova nepoznata glazba. Svečani zbornik za Nikšu Gliga. Zagreb 2012, 129–138.
K. Kos: Poticaj Držićeva dramskog opusa hrvatskoj glazbi dvadesetog stoljeća. *Arti musices*, 44(2013)1, str. 5–12.
- *M. Barbieri*: Dostojno predstavljena baština. www.klasika.hr (16. XI. 2013).

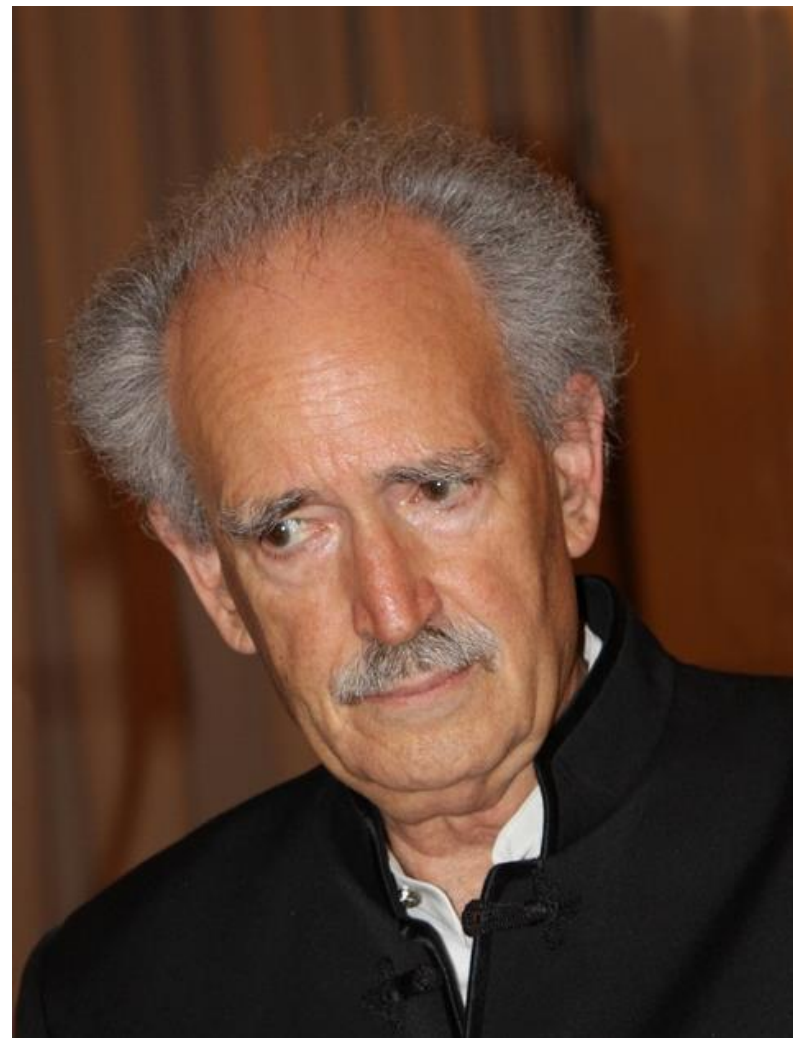

Ljubo Stipišić Delmata

(Split, 1938. – Split, 2011.)

- skladatelj, melograf, etnomuzikolog, sakupljač narodnoga blaga i tradicija, obrađivač, dirigent, voditelj i utemeljitelj klapa, producent, pjesnik, slikar

Ljubo Stipišić Delmata

Životopis

DALMATINO, POVIŠĆU PRITRUJENA

(1972.)

Glazba i stihovi:
Ljubo Stipišić Delmata

Largo assai

Largo misterioso

- rođen u Splitu, 28. rujna 1938.
- rodom iz mjesta Vrbanj na Hvaru
- profesionalno se bavio glazbom od 1958.
- glazbu učio privatno kod maestra Silvija Bombardellija (harmonija, kontrapunkt i dirigiranje), prof. Josipa Zjačića i prof. Mirjane Sirišćević (harmonija i orkestracija), prof. Olge Račić (klavir), mo Nikolaja Žličara (dirigiranje) i drugih
- studij prava prekinuo u posljednjoj godini studija
- djelovao kao slobodni umjetnik; 1975. – 1987. referent za kulturu pri “Dalmacija cement” – Split
- tijekom života stvorio impozantan glazbeni, pjesnički i slikarski opus
- preminuo 9. listopada 2011. u 74. g.

Glazbena djelatnost

- suutemeljio *Festival dalmatinskih klapa u Omišu* (1967.)
- utemeljio (ili suutemeljio) kulturne manifestacije:
Solinske ljetne priredbe (1970.), *Sučuračka prikazanja* (1978.), *Delmatske svečanosti u Splitu* (1976.), *Korizmeno glagoljaško pučko pjevanje "Puče moj"* (Split, 1982.) - *Pasijska baština* (Zagreb, 1989.), *ČA uz Jadro* (Solin, 2008.)
- utemeljio (ili suutemeljio) brojne tradicionalne smotre klapa
- utemeljio (ili suutemeljio) i glazbeno vodio brojne klape i zborove
- utemeljitelj časopisa *Bašćinski glasi* (Omiš, 1991.); glazbene edicije *Leut* (Omiš, 1991.)
- dobitnik brojnih nagrada i priznanja:

Nagrada grada Splita 1985., Nagrada grada Splita 1993.,

Nagrada grada Solina za životno djelo 1996.,

Nagrada Županije SPLITSKO-DALMATINSKE za životno djelo 1997.,

Odličje Predsjednika Republike Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića 1997.,

Grb grada Raba 2006.,

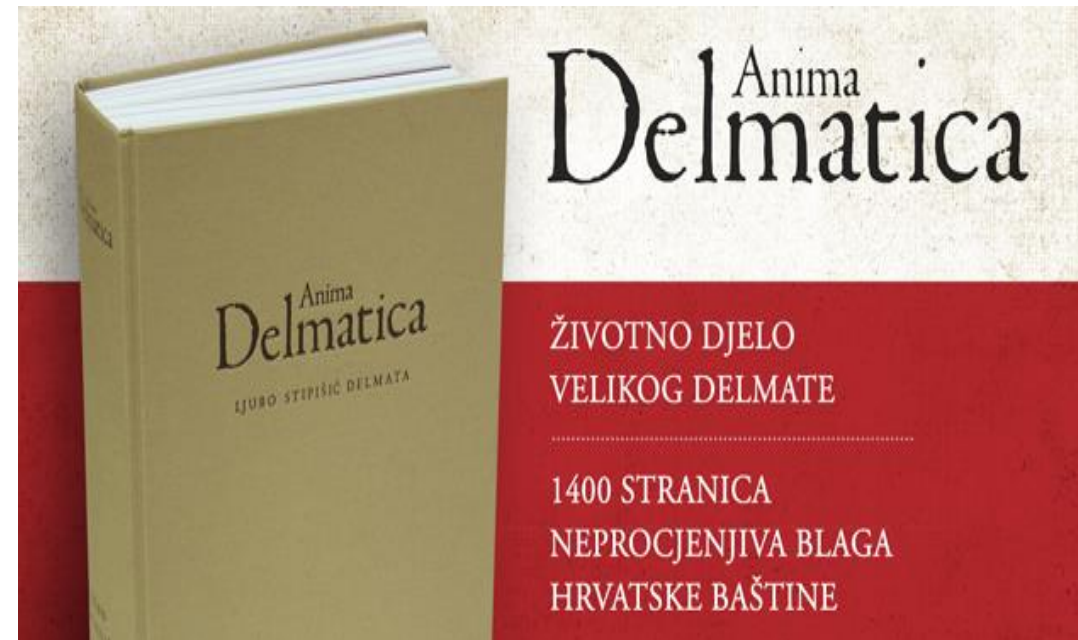
Nagrada Društva hrvatskih skladatelja - Porin za životno djelo 2006.,

Nagrada Franjo Ksaver Kuhač – za autorsko stvaralaštvo tradicijske glazbe 2007.,

Nagrada *Buvina* za doprinos kršćanskoj kulturi 2008., i dr.

Etnomuzikološka i etnološka djelatnost

- obradio oko 1000 napjeva za klape
- tonski snimao i bilježio na otocima, uzobalju i bližoj unutrašnjosti preko 1000 svjetovnih i crkvenih napjeva
- kod pučana zabilježio oko 20000 čakavskih poslovica, uzrečica, kovanica i fraza
- načinio ljekarušu na temelju pučkih načina liječenja
- zabilježio 1200 kazivanja o vjerovanjima
- bilježio priče i dosjetke
- načinio čakavski rječnik s 16000 jedinica
- *Anima Delmatica* (na gotovo 1400 stranica) – životno djelo, posmrtno objavljana 2012. obuhvaća sadržaje iz etnologije, etnomuzikologije, jezikoslovlja, antropologije, sociologije, medicine, teologije...

Značajke glazbenog izraza

uglavnom vokalna
glazba s ishodištem u
regionalnoj folklornoj
baštini

osoban autentičan spoj
tradicije i suvremenosti

u sakralnim djelima
oživljava duh
glagoljaških napjeva,
koralnoga i klapskog
pjevanja

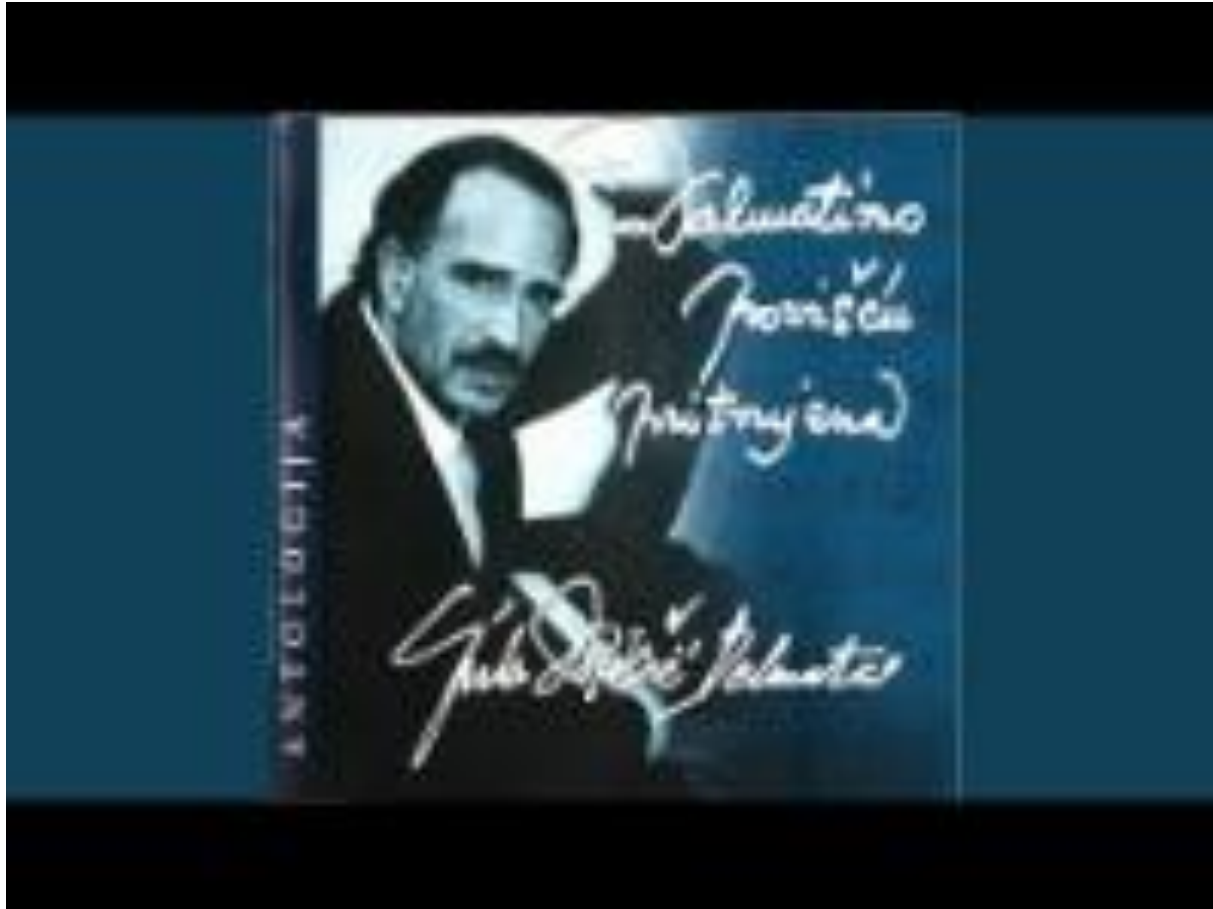
u melodiji je česta
uporaba appoggiatura i
ukrasnih tonova

često se promjena
tonaliteta poklapa s
formalnom strukturom

prividno slobodan ritam
u spoju stiha i glazbene
akcentuacije, zvuka i
melizma

interpretativna
zahtjevnost zbornskih
skladbi i za pjevače i za
zborovođe

Testamentum

Nisam rojen da bi umra
u posteji rekamanon
pun odličja falši` lenta
`vaki znade umrit samcat
nima ,nima, nima `vaki testamenta

Nisan rojen ić` niz dlaku
kripeč zavist močneg svita
rod svoj jesan a i bit` ću
gorit` drito ,drito gorit`
i dogorit` ka` i svića

Ma pri veng` gnjevan partin doli
takva mi je sudba ćutin
spustite me kakvi jesan
`vaki umre ne reć` riči, ne reć` boli
`vaki umre u postolin

Nima drugi` obligmenti
iskat moći čast i slavu
s ovin srcen s ovin motin
s ovin pisman s ovin ričin
`vaki neće iznit glavu

Ma prin neg gnjevan partin doli
takva mi je sudba ćutin
spustite me kakvi jesan
`vaki umre ne reć` riči, ne reć` boli
`vaki umre u postoli`
Spustite me kakvi jesan
`vaki umre u postoli`
Nima, nima , nima `vaki testamenta

Glazbena djela (izbor)

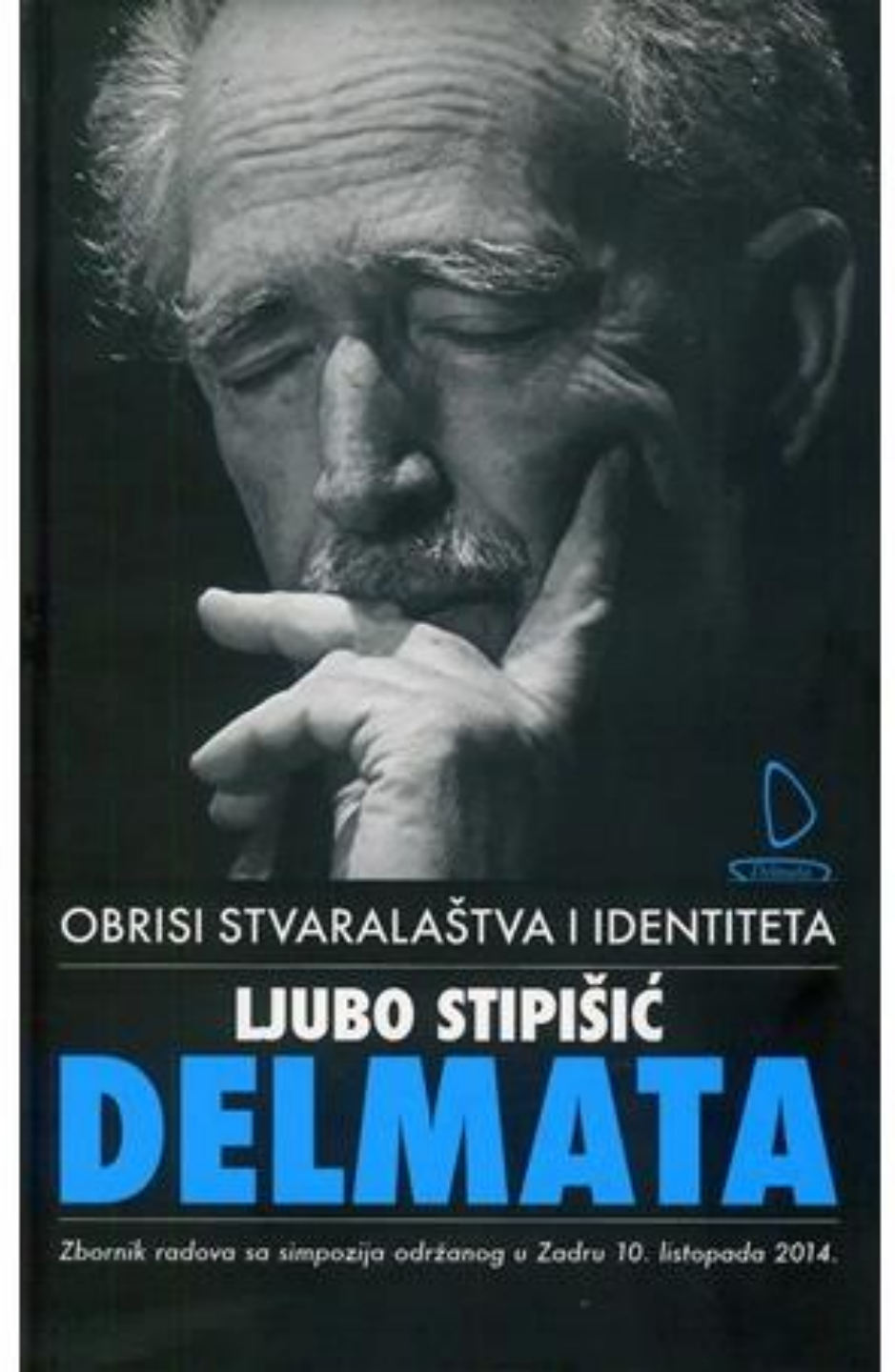
- ZBIRKE (za zborove i klape):
 - *14 pjesama* (za klape, 1958.); za klape, 1967.); *Intrade* (19 skladbi za klape i zborove, 1973.); *Delmatiana* (24 delmatike za zborove i klape, 1988.); *Napjevi Istre i Hrvatskoga primorja* (40 obrada za klapsko pjevanje, 2002.) i dr.
- KANTATE (za zborove *a cappella*):
 - *Zaplakalo dite na žudinski kanap* (1980.); *Dalmatino, povišću pritrujena* (muški zbor, 1973.); *Dalmatino, povišću pritrujena* (mješoviti zbor, 1981.); *Forska suita* (1984.); *Umrit ću ti do noguj, narode moje Delmatike* (1972.); *Moj dom* (stihovi: S. S. Kranjčević, 1987.); *Jeka iskonskoga plača* (stihovi: Karol Wojtyła, 1995.); *Gremo mi puntari* (stihovi: Tin Ujević, 1999.); *Moje su riječi crne od dubine* (stihovi: T. Ujević, 1996.); *Narode moj divni, narode moj dragi* (stihovi: S. S. Kranjčević, 1998.) i dr.
- ORATORIJI (za zborove *a cappella*): *Kalvarija* (mješoviti zbor i sola, 1993.); *I Rič se Bogom učini* (mješoviti zbor i sola, 1997.); *Korijeni* (muški zbor i sola, 1999.); *Matija Ivanić; Uskrsnuće* (muški zbor i sola, 2005.)
- MISE:
 - *Missa Croatiae redivivae, Hrvatska klapska misa u G-duru, Težачka misa, Misa Leopoldova, Zlatna misa, Srebrna misa, Bijela misa*

Izvori

- Zaklada Ljubo Stipišić Delmata osnovana je u njegovu čast i počela s djelovanjem 10. listopada 2012. godine u Zadru, na prvu obljetnicu smrti
- osnivač Zaklade Ljubo Stipišić Delmata je Gradska knjižnica Zadar, ustanova koja je dugi niz godina surađivala s maestrom
- još 2009. Gradska knjižnica Zadar pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture RH započinje projekt digitalizacije njegova stvaralaštva, s ciljem očuvanja opusa
- *Projekt Delmata* namijenjen je široj javnosti za upoznavanje s hrvatskom glazbenom baštinom, istraživanje i kreativan rad
- inicijator i voditelj projekta: Milko Belevski

Obrisi stvaralaštva i identiteta - Ljubo Stipišić Delmata,
zbornik radova sa simpozija u Zadru 10. listopada 2014.,
Zadar, Zaklada Ljubo Stipišić Delmata, 2015.

Herci Ganza: *Nima vaki testamenta* – Biografija Ljube Stipišića Delmate, Zaklada Delmata, 2020.

Tko navija zvizde?

(dokumentarni film scenarista i redatelja Matka Petrića o životu Ljube Stipišića, premijerno je prikazan na HRT 22. travnja 2022.)

